

‘चिरतरुण’ ठेवणारी ‘रॉयल जेली’

रॉयल जेलीमध्ये जिवाणूरोधक शक्ती असल्यामुळे रॉयल जेलीचा वापर जखमा बऱ्या करण्यासाठी होतो. यासाठी रॉयल जेलीचे सेवन केले जाते किंवा तिचा वापर जखमांवर लावण्यासाठीही करता येतो. कोलजेन नावाचे प्रथिन शरिरातील पेशींची बांधणी करण्यासाठी मदत करते. त्यामुळे जखमांची त्वचा लवकर भरून येण्यास मदत होते. ज्यांना मधुमेह असतो त्यांच्या जखमा लवकर बऱ्या होत नाहीत. अशासाठी रॉयल जेली एक उत्तम उपाय होऊ शकतो.

मधमाशी पालनातील अत्यंत महत्त्वाचा पदार्थ म्हणजे रॉयल जेली. खरं तर या पदार्थाच्या नावातच सर्व काही आहे. रॉयल- उच्च दर्जाची जेली. मधमाशी या जेलीचा वापर आपल्या पिळ्ळांना सुरुवातीचे तीन दिवस खाऊ घालण्यासाठी करते तर राणीमाशीला आयुष्यभर ही जेली खाऊ घालते. मधमाशांच्या पिळ्ळांची चांगली वाढ होऊन त्यांची कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी पहिले तीन दिवस सर्वांना रॉयल जेली खाऊ घातली जाते. त्यानंतर परागकण आणि मधाचे मिश्रण पिळांना खाऊ घालून त्यांना मोठे केले जाते. मधमाशांच्या संपूर्ण वसाहतीमध्ये फक्त राणीमाशी ही एकमेव माशी आहे की तिला जन्मल्यापासून ते मरेपर्यंत रॉयल जेली खाऊ घातली जाते.

राणीमाशीला रॉयल जेली खाऊ घालण्याची महत्त्वाची दोन कारणे अशी- पहिले म्हणजे एकतर मधमाशांच्या वसाहतीमधील कामकरी माश्या, नर माश्या जास्तीत जास्त ४-५ महिने जगू शकतात. परंतु राणीमाशी २ ते ३ वर्षे जगू शकते किंबहुना त्यापेक्षाही जास्त दिवस जगते. म्हणजेच रॉयल

जेली खाऊ घातल्यामुळे या माशीच्या आयुष्यात वाढ होते. दुसरे महत्त्वाचे कारण म्हणजे राणीमाशीला वसाहत वाढविण्याचे काम करावे लागते. त्यासाठी राणीमाशी दिवसाला ५०० ते १००० अंडी तर वर्षाला ३ ते ४ लाख अंडी घालते आणि फलित करते. एवढ्या मोठ्या प्रकारचे काम सातत्याने करण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात शक्ती आणि ऊर्जा लागते जी तिला रॉयल जेलीमधून मिळते. यावरून लक्षात येईल की रॉयल जेली हा मधमाशी पालनातील अत्यंत महत्त्वाचा आणि मौल्यवान पदार्थ आहे. याचाच विचार करून मधमाशी पालन करत असताना रॉयल जेलीचे उत्पादन काढण्याची संकल्पना पुढे आली. आज अनेक देशांमध्ये मधमाशी पालनातून रॉयल जेलीचे उत्पादन घेतले जाते आणि त्याचा वापर मानवी आरोग्य सुधारण्यासाठी केला जातो.

आरोग्यासाठी अतिशय उपयुक्त

प्रोटीन, कार्बोहायड्रेट, फॅट आणि पाणी यापासून रॉयल जेली तयार होते. रॉयल जेलीमध्ये नऊ प्रकारचे ग्लुको प्रोटीन आणि दोन प्रकारचे फॅटी

अॅसिड असतात. तसेच यामध्ये व्हिटॅमिन बी आणि सूक्ष्म अन्नद्रव्यांचा चांगल्या प्रमाणात साठा असतो. रॉयल जेलीमध्ये थायमीन (बी-१), रिबोफ्लेविन (बी-२), फोलिक अॅसिड (बी-९), इनिसिटॉल (बी) आणि बायोटिन (बी ७) हे सर्व

अन्नघटक असल्यामुळे रॉयल जेलीचे आहारामध्ये तसेच आरोग्यासाठी अत्यंत महत्त्व मोठे आहे. रॉयल जेलीमध्ये मोठ्या प्रमाणात अँटिऑक्सिडंट असतात. त्यामुळे शरीरात तयार होणाऱ्या फ्री रॅडिकल्समुळे पेशी नष्ट होत नाही आणि शरीराची झीज होत नाही. तसेच शरीरात निर्माण होणारी दाहकता कमी करण्याची क्षमता रॉयल जेलीमध्ये असल्यामुळेही, या दाहकतेमुळे मानवी आरोग्यावर होणारा अनिष्ट परिणाम कमी होतो. रॉयल जेलीच्या सेवनामुळे रक्तातील कोलेस्टेरॉलचे प्रमाण नियंत्रणात राहाते. त्यामुळे हृदयविकारासारख्या समस्यांपासून संरक्षण होते. काही प्रयोगांतून असे आढळले की दररोज तीन ग्रॅम रॉयल जेली एक महिना घेतल्यानंतर वाईट कोलेस्टेरॉलचे प्रमाण ११ टक्क्यांनी कमी झाले. रक्तातील वाईट कोलेस्टेरॉलचे प्रमाण कमी करणे ही बाब हृदयरोग असणाऱ्यांसाठी फारच महत्त्वाची आहे.

रॉयल जेलीमध्ये जिवानूरोधक शक्ती असल्यामुळे रॉयल जेलीचा वापर जखमा बऱ्या करण्यासाठी होतो. यासाठी रॉयल जेलीचे सेवन केले जाते किंवा तिचा वापर जखमांवर लावण्यासाठीही करता येतो. कोलजेन नावाचे प्रथिन शरीरातील पेशींची बांधणी

करण्यासाठी मदत करते. त्यामुळे जखमांची त्वचा लवकर भरून येण्यास मदत होते. ज्यांना मधुमेह असतो त्यांच्या जखमा लवकर बऱ्या होत नाहीत. अशांसाठी रॉयल जेली एक उत्तम उपाय होऊ शकतो. रॉयल जेलीमधील काही वैशिष्ट्यपूर्ण प्रोटीन्समुळे रक्तवाहिन्यांतील रक्ताचे वहन सुरळीत होऊन रक्तदाब नियंत्रणात राहण्यास मदत होते. रक्तवाहिन्यांच्या पेशींची लवचिकता सुधारून रक्तवाहिन्या आकुंचन- प्रसरण पावण्याची क्षमता वाढते. त्यामुळे हृदयविकाराचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होते. रॉयल जेलीच्या सेवनामुळे इन्सुलिन साठवण्याचे प्रमाण संतुलित होते. त्यामुळे रक्तातील साखरेचे योग्य प्रमाण राहून मधुमेहाचा त्रास कमी होतो.

स्मृतिक्षमता वाढण्यास मदत

एका प्रयोगाच्या निष्कर्षानुसार सहा महिने रॉयल जेली खाऊ घातल्यानंतर रक्तातील साखरेच्या प्रमाणात २० टक्क्यांपर्यंत घट झाली. रॉयल जेलीच्या सेवनामुळे मेंदूच्या कार्यक्षमतेमध्ये वाढ होते. रॉयल जेलीतील अँटिऑक्सिडंट तसेच इतर अन्नघटकांमुळे मेंदूला लवकर थकवा येत नाही तसेच चेतासंस्था सक्रिय राहते. माणसाची बौद्धिक क्षमता वाढून मेंदूची लक्षात ठेवण्याची क्षमता वाढते. वयानुसार स्मरणशक्ती कमी करणाऱ्या शरीरातील रसायनांचा प्रभाव कमी करण्यासाठी रॉयल जेलीचे सेवन अत्यंत प्रभावी आढळून आले आहे. अनेकदा डोळ्यां मधील पाण्याचे

प्रमाण कमी झाल्यामुळे डोळे कोरडे पडतात. जळजळ होते. तसेच अन्य काही विकार होतात. रॉयल जेलीच्या सेवनामुळे डोळ्यातील आर्द्रता संतुलित होण्यास मदत होते. आणि त्यानंतरचे इतर विकार होत नाही. रॉयल जेलीमध्ये असलेल्या ॲन्टिऑक्सिडंट प्रोटीन, फॅटचे विविध प्रकार आणि इतर अन्नद्रव्यांमुळे शरीरातील पेशींची झीज कमी होते.

त्यामुळे वयोमानानुसार शरीरावर पडणाऱ्या सुरकुत्या कमी होतात तसेच शरीरातील इतर अवयवांची कार्यक्षमता वाढते. म्हणूनच आज उच्चभ्रू वर्गातील लोकांकडून रॉयल जेलीचे सेवन करून चिरंताऱ्या टिकविण्यासाठी प्रयत्न केला जातो. रॉयल जेलीमधील विविध उपयुक्त घटकांमुळे शरीराची प्रतिकारक्षमता मोठ्या प्रमाणात वाढते. त्यामुळे

अनेक आजारांपासून संरक्षण मिळते. कॅन्सरच्या रुग्णाला केमोथेरेपी दिली जाते, ज्यामुळे शरीरावर त्याचा अनिष्ट परिणाम होतो. यापासून काही प्रमाणात संरक्षण करण्यासाठी रॉयल जेलीचे सेवन करावे. रॉयल जेलीवर संशोधन झाले आहे परंतु पाहिजे त्या प्रमाणात संशोधन होण्याची गरज आहे. ज्यामुळे याचा वापर जास्तीत जास्त मानवी आहारामध्ये तसेच उत्तम आरोग्यासाठी करता येईल.

आजही भारतामध्ये रॉयल जेलीचे उत्पादन तंत्रज्ञान आणि त्याचा वापर यावर फारच कमी प्रमाणात काम झालेले आहे. म्हणूनच यावर काम करण्यास मोठी संधी आहे.

उत्पादनातून रोजगार संधी

रॉयल जेली ही नैसर्गिकरित्या जेलीच्या स्वरूपात म्हणजे एका घट्ट पदार्थाच्या स्वरूपात असते. या

जेलीपासून पावडर केली जाते तसेच कॅप्सूलही तयार करून सेवन केले जाते. दररोज रॉयल जेलीचे सेवन ३ ते ६ ग्रॅम या प्रमाणात करता येते. रॉयल जेलीचा वापर जखमा बऱ्या करण्यासाठी होतो किंवा त्यापासून क्रीम तयार करून त्याचाही वापर होतो. ज्यांनी रॉयल जेलीचे कधीही सेवन केले नाही त्यांनी

सुरुवातीला थोड्या प्रमाणात सेवन करून त्याची ॲलर्जी वगैरे येते की नाही ते बघावे. अनेकांना मधमाशी आणि मधमाशीपासून बनविलेले विविध पदार्थ यांची ॲलर्जी असते म्हणून सुरुवातीला ॲलर्जी बघणे महत्वाचे आहे. रॉयल जेलीचे सेवन केल्यामुळे कोणतेही दुष्परिणाम दिसून आलेले नाहीत. परंतु अस्थमा तसेच त्वचेचे

काही आजार असणाऱ्या व्यक्तींनी डॉक्टरांच्या सल्ल्याने रॉयल जेलीचा वापर करावा. सुरुवातीला कमी प्रमाणात रॉयल जेलीचे सेवन करून त्यानंतर त्याचे प्रमाण वयानुसार तीन ते सहा ग्रॅम प्रतिदिवस याप्रमाणे करावे.

रॉयल जेलीचा वापर अनेक वर्षांपासून मानवी आहारात तसेच आरोग्यासाठी केला जातो. आज अनेक कंपन्यांची रॉयल जेली विविध स्वरूपात उपलब्ध आहे. अर्थात आजही रॉयल जेलीच्या किंमती जास्त आहेत. त्यामुळे रॉयल जेलीचे उत्पादन करण्यातूनही रोजगाराच्या संधी आहेत. जास्तीत जास्त रॉयल जेली तयार झाली तर सर्वसामान्यांच्या आवाक्यात आणि किफायतशीर दरात रॉयल जेली उपलब्ध होईल.

(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार)